

EN FAR SYG AF KÆRLIGHED

På en britisk konference for sammenlignende religionsstudier debatterede eksperter fra hele verden, hvad der var særligt og unikt ved den kristne tro. De begyndte med udelukkelsesmetoden. Inkarnation? Andre religioner havde udgaver af guder, der optrådte i menneskeskikkelse. Opstandelse? Andre religioner havde også beretninger om tilbagevenden fra de døde. Debatten fortsatte, indtil C. S. Lewis trådte ind i lokalet. "Hvad gælder al den ståhej?" spurgte han og fik svaret, at hans kolleger diskuterede kristendommens særlige bidrag blandt verdens religioner. Lewis svarede: "Nåh, det er da let. Nåde!"

Efter nogen diskussion blev konferencedeltagerne nødt til at erklære sig enige. Ideen om, at Guds kærlighed kommer til os uden omkostninger, uden forpligtelser, synes at stride mod alle menneskelige instinkter. Den buddhistiske lære om vejen, hinduismens doktrin om *karma*, den jødiske pagt og den muslimske lov - alle disse tilbyder en måde at opnå anerkendelse på. Kun kristendommen vover at gøre Guds kærlighed uforbeholden.

Jesus var klar over vor indbyggede modstand mod nåde, så han talte ofte om den. Han talte om en verden gennemtrængt af Guds nåde: Hvor solen skinner på både gode og onde mennesker, hvor fugle samler korn ganske gratis uden at hverken pløje eller høste for at opnå dem; hvor vilde blomster uden pasning står i fuldt flor på klippeskråningerne. Som en besøgende fra et andet land, der lægger mærke til dét, de indfødte ikke ænser, så Jesus nåden overalt. Alligevel analyserede eller definerede han aldrig begrebet; faktisk brugte han næsten aldrig ordet. I stedet kommunikerede han nåden gennem de fortællinger, vi kender som lignelser - som jeg nu vil tage mig den frihed at overføre til nutiden.

En ung pige vokser op på en kirsebærplantage lidt uden for Traverse City i Michigan. Hendes forældre, der er lidt gammeldags, har det med at overreagere på hendes næsering, den musik hun lytter til, og længden på hendes nederdele. De giver hende stuearrest et par gange, og hun sidder på sit værelse og koger. "Jeg hader dig!" skriger hun til sin far, da han banker på døren til hendes værelse efter et skænderi. Og den aften udfører hun den plan, hendes hjerne længe har tumlet med. Hun stikker af.

Hun har kun været i storbyen Detroit en gang tidligere. Det var, da hun var med kirkens ungdomsforening på en udflugt for at overvære en sportskamp. Fordi aviserne i Traverse City altid udpensler bandekriminaliteten, stofferne og volden i Detroit, tænker hun, at det sikkert er det sidste sted, hendes forældre vil lede efter hende. I Californien eller Florida måske, men aldrig i Detroit. På sin anden dag i byen møder hun en mand med den største bil, hun nogensinde har set. Han tilbyder hende et lift, byder på frokost og sørger for et sted, hvor hun kan bo. Han giver hende nogle piller, der får hende til at få det bedre, end hun nogensinde før har haft det. Hun havde haft ret: Hendes forældre forsøgte at holde hende fra alt det sjove.

Det gode liv forsætter i en måned, to måneder, et år. Manden med den store bil - hun kalder ham "Boss" - lærer hende et og andet, mænd holder af. Da hun er mindreårig, betaler mændene højeste takst. Hun bor i en penthouse-lejlighed, kan ringe efter room service når som helst. En gang imellem tænker hun på forældrene, men deres liv virker nu så kedeligt og provinsielt, at hun har svært ved at forestille sig, at det var dér, hun voksede op.

Da hun ser sit billede trykt på en mælkekarton med en efterlysning, går der et jag igennem hende. Efterlysningen lyder: "Har du set dette barn?" Men nu har hun afbleget sit hår, og med al hendes makeup og hendes piercinger ligner hun ikke længere barnet på billedet. Desuden er de fleste af hendes venner selv løbet hjemmefra, og der er ingen der sladrer i Detroit.

Da der er gået et år, viser de første gustne tegn på sygdom sig. Og til hendes forbavselse forandrer hendes chef sig fra den ene dag til den anden. Og før hun ved af det, er hun tilbage på gaden uden en krone på lommen. Hun har ikke helt glemt, hvordan hun kan tjene nogle lette penge, men alle pengene

går til hendes kostbare vaner. Da vinteren kommer, sover hun på metalristene uden for stormagasinerne. "Sover" er ikke det rigtige ord - en teenagepige, midt i af Detroit kan aldrig slappe af. Hun har mørke rande om øjnene. Hendes hoste bliver værre.

En aften hvor hun ligger på risten og lytter efter fodtrin, opdager hun, at hendes liv ikke længere er som hun troede. Hun er ikke længere en kvinde på toppen. Hun føler sig som en fortabt lille pige i en kold og skræmmende storby. Hun begynder at klynke. Hun er sulten, og hendes lommer er tomme. Hun har brug for et fix. Hun trækker benene op under sig og ryster af kulde under de aviser, hun har taget over sig. Noget får et billede fra hendes barndom til pludselig at tone frem og opfylde hendes tanker: Maj måned i Traverse City, når en million kirsebærtræer blomstrer på samme tid og når hendes golden retriever jagter en tennisbold mellem rækkerne af træer.

I himlens navn, hvorfor stak jeg af? spørger hun sig selv, og smerten stikker hende i hjertet. *Min hund derhjemme spiser bedre end jeg.* Hun begynder at græde, og med ét ved hun, at hun vil hjem.

Tre opkald, tre gange telefonsvareren. Hun smækker røret på de første to gange, men tredje gang indtaler hun en besked: "Far, mor, det er mig. Jeg overvejer at komme hjem. Jeg tager en bus, der kører forbi Traverse City. Den er fremme i morgen midnat. Hvis I ikke er der, så tror jeg bare, at jeg fortsætter med bussen til Canada."

Det tager cirka syv timer for bussen at tilbagelægge strækningen mellem Detroit og Traverse City inklusive alle stoppene. I løbet af den tid bliver hun klar over alle manglerne ved hendes plan. Hvad nu hvis hendes forældre er ude at rejse og ikke når at høre beskeden? Skulle hun ikke have ventet endnu en dag, så hun kunne have talt med dem? Og selv hvis de er hjemme, har de sikkert regnet hende for død for længe siden. Hun skulle måske have givet dem en lidt længere frist til at komme sig over chokket.

Hendes tanker vakler mellem disse bekymringer og den tale, hun er ved at forberede til sin far. "Far, jeg er ked af det. Jeg ved, at det var mig, der tog fejl. Det var ikke din skyld - det var min. Far, kan du tilgive mig?" Hun øver sig igen og igen, og hver gang snører hendes hals sig sammen. Det er år siden, hun sidst har givet en undskyldning. Bussen har kørt med lys på siden Bay City. Små bitte snefnug lander på vejen, der er blevet slidt af tusinder af dæk, og asfalten damper. Hun har glemt, hvor mørkt det bliver om natten herude. En hjort piler over vejen, og bussen slingrer. Med mellemrum står der en reklame ved vejsiden. Et vejskilt angiver afstanden til Traverse City. *Åh, Gud.*

Da bussen endelig kører ind på stationen, hviner bremserne modstræbende, og chaufføren konstaterer tørt over højttalerne: "Okay, femten minutter, folkens. Så skal vi videre."

Femten minutter, der vil afgøre hendes liv. Hun ser sig i et lille spejl, hun glatter håret og fjerner læbestiften fra tænderne. Hun ser på sine nikotinfingre og spekulerer over, om hendes forældre vil bemærke det. Hvis de overhovedet er kommet.

Hun går ind i ventesalen uden at vide, hvad hun skal forvente.

Det syn, der møder hende, minder ikke om det, hun havde forsøgt at forberede sig på. Der i ventesalen med betonvægge og plastiksæder står fyrrer brødre og søstre og mostre og grandonkler og kusiner og en bedstemor og tilmed en oldemor. De er alle iført fjollede festhatte og blæser i truthorn. Og henover hele rummet er udspændt et banner med ordene: "Velkommen hjem!" Ud af flokken med gæster træder hendes far. Hun stirrer på ham gennem øjne fyldt med tårer, der dirrer som varmt kviksølv. Hun begynder på sin indstuderede tale: "Far, jeg er ked af det. Jeg ved ..."

Han afbryder hende: "Så. Det har vi ikke tid til. Ingen tid til undskyldninger. Så kommer vi for sent til festen. Der venter en fest på dig derhjemme."

Vi er vant til at finde en hage ved alle løfter, men der er ingen hage ved Jesu fortællinger om ubegrænset nåde, ingen skjulte klausuler, der udelukker os fra Guds kærlighed. Alle historiernes pointe er en slutning, der næsten er for god til at være sand - eller så god, at den må være sand.

Disse fortællinger adskiller sig så meget fra min barndoms forestillinger om Gud: En Gud, der tilgiver, ja, men modstræbende efter behørig bod. Jeg så Gud som en fjern tordnende stemme, der foretrækker frygt og respekt frem for kærlighed. Jesus fortæller i stedet om en far, der ydmyger sig offentligt, da han iler hen for at omfavne en søn, der har bortødet halvdelen af familiens formue. Der følger ingen strenge formaninger: "Jeg håber, at dette har lært dig en lektie!" Jesus fortæller i stedet om faderens begejstring - "For jeg troede, min søn var død, men han er kommet hjem i god behold. Jeg troede, jeg havde mistet ham, men nu er han fundet igen." - og lader det ledsages af dette glædesudbrud: "Nu skal der festes!"

I Akademiet i Venedig hænger der et maleri af Paolo Veronese, et billede, der gav ham problemer i forhold til inkquisitionen. Maleriet afbilder Jesus ved en fest sammen med sine disciple og omgivet af romerske soldater optaget af spil i et hjørne, en mand med en blodtud i det andet, løse hunde, nogle drukkenbolte, og også dværge, negre og anakronistiske hunnere. Indkaldt for at forklare disse upassende elementer for inkquisitionen forsvarede Veronese sit maleri med eksempler fra evangelierne på, at Jesus netop omgikkes folk som disse. De chokerede inkvisitorer fik ham til at ændre titlen og gøre det til et verdsligt billede. Dermed gentog inkvisitorerne blot de holdninger, som

farisæerne på Jesu tid havde. De var også chokerede over toldere, udlændinge og kvinder med et blakket omdømme, som tilbragte tid sammen med Jesus.

De havde også svært ved at sluge, at det er disse folk, som Gud elsker. Samtidig med at Jesus fortalte menneskemængden sine lignelser om nåde, stod farisæerne i udkanten og skumlede med sammenbidte tænder. I fortællingen om den fortabte søn inddrog Jesus provokerende storebroderen for at give røst til kritikken af den uansvarlige opførsel. Hvilke moralske og "familie-orienterede" værdier kommunikerer faderen ved at afholde en fest for overløberen? Hvilke dyder opmuntrer det til?*

~~mægtig~~ Gud. Men Jesus fortalte om Gud, der overså en raffineret religiøs lærer og i stedet vendte sig til en ordinær synder, som trygler: "Gud, vær mig nådig." Igennem hele Bibelen udviser Gud en præference for "rigtige" mennesker frem for "gode" mennesker. Som Jesus siger: "Der bliver større glæde over den synder, der vender hjem til Gud, end over de 99, der aldrig havde brug for hjælp." Som en af sine sidste handlinger, før han døde, tilgav Jesus en forbryder, der hang på et kors, vel vidende, at forbryderen omvendte sig af simpel frygt. Den forbryder ville aldrig læse i Bibelen, aldrig møde op i synagogen eller kirken og aldrig råde bod på sin forbrydelse. Han sagde blot: "Jesus, husk på mig," og Jesus lovede ham: "I dag skal du være med mig i Paradis." Det var endnu en oprørende påmindelse om, at nåde ikke afhænger af, hvad vi har gjort for Gud, men hvad Gud har gjort for os.

Hvis man spørger folk, hvad man skal gøre for at komme i himmelen, er det mest almindelige svar: "Opføre sig ordentligt." Jesu fortællinger modsiger dette svar. Vi behøver blot at råbe: "Hjælp!" Gud byder alle, der ønsker det, velkommen hjem, og har rent faktisk allerede taget det første skridt. De fleste eksperter - doktorer, sagførere, parterapeuter - venter, at klienterne skal opsøge dem. Sådan er det ikke med Gud. Som Søren Kierkegaard formulerede det i *Indøvelse i Christendom*:

Naar det er en Synder, Talen er om, da staaer han ikke blot stille, aabner sin Favn og siger "Kommer hid," nei da staar han - og venter, som den forlorne Søns Fader ventede, eller han staaer ikke og venter, han gaaer at søge, som Hyrden det forvildede Faar, som Quinden efter den tabte Penning. Han gaaer, dog nei, han er gaaet, men uendeligt langt længere end nogen Hyrde og nogen Quinde, han gik jo den uendelig lange Vei fra at være Gud til at blive Menneske, den gik han for at søge Syndere!

* Prædikanten Fred Craddock fiklede engang lidt med lignelsens detaljer for at pointere netop dette. I en prædiken lod han faderen give *storebroderen* ring og kåbe på, hvorefter han slagtede fedekalven til ære for hans mange år med trofasthed og lydighed. En kvinde bagest i forsamlingen råbte: "Det er sådan, den *burde* være skrevet!"

Nåde er oprørende personlig. Som Henri Nouwen understreger: "Gud frydes. Ikke fordi alverdens problemer er løst, ikke fordi al menneskelig lidelse er bragt til ophør, heller ikke fordi tusinder af mennesker er blevet omvendt og nu priser Hans godhed. Nej, Gud frydes, fordi *en* af hans børn, som før var væk, er blevet fundet."

Kierkegaard sætter her fingeren på det nok vigtigste aspekt ved Jesu lignelser. De var ikke blot dejlige fortællinger for at fange publikum eller litterære kunststykker med en teologisk sand kerne. De var en skabelon af Jesu liv på jord. Han var hyrden, der forlod foldens sikkerhed og gik ud i den mørke og farlige nat. Til sine fester indbød han toldere og skurke og ludere. Han kom for de syge og ikke for de raske, for de uretfærdige og ikke for de retfærdige. Og dem som bedrog ham - især disciplene, som svigtede ham, da hans nød var størst - gengældte han som en far syg af kærlighed.

Efter at have skrevet på tusindvis af sider af sin kirkedogmatik nåede teologen Karl Barth frem til denne enkle definition af Gud: "Den, som elsker."

En af mine venner, som er præst, fortalte om sine stridigheder med sin femtenårige datter. Han vidste, at hun tog p-piller, og mange nætter gad hun ikke engang komme hjem. Forældrene havde forsøgt sig med forskelligartet afstraffelse, men intet hjalp. Datteren løj for dem, bedrog dem og skød skylden på dem: "Det er alt sammen jeres skyld, fordi I er så strenge!"

Min ven fortalte: "Jeg kan huske, hvordan jeg stod foran vinduet i stuen og stirrede ud i mørket, ventende på, at hun skulle komme hjem. Jeg var så vred. Jeg ønskede at være ligesom faderen i Den fortabte Søn. På trods af det, var jeg rasende på min datter over den måde, hvorpå hun manipulerede med os og sårede os. Og selvfølgelig gik det værst ud over hende selv. Jeg forstod Guds vrede, der står beskrevet i profet-bøgerne. Folket vidste, hvordan de kunne såre ham, og Gud skreg af smerte.

Og alligevel, da min datter så kom hjem om natten, eller snarere næste morgen, var der intet, jeg ønskede højere end at tage hende i min favn, elske hende og fortælle hende, at jeg ønskede det bedste for hende. Jeg var en stakkels far, syg af kærlighed."

Når jeg nu om dage tænker på Gud, så ser jeg billedet af en far, syg af kærlighed; et billede, der er lysår fra den strenge hersker, jeg plejede at forestille mig. Jeg tænker på min ven, der står foran vinduet og stirrer smertefuldt ud i mørket. Jeg tænker på Jesu beskrivelse af den ventende fader, sønderknust og misbrugt, alligevel med ønsket om mere end noget andet at kunne tilgive og starte forfra; at kunne udråbe med glæde: "Jeg troede, min søn var død, men han er kommet hjem i god behold. Jeg troede, at jeg havde mistet ham, men nu er han fundet igen."

Mozarts *Requiem* har en vidunderlig strofe, der er blevet til min bøn; en bøn, jeg beder med stigende tiltro: "Husk, nådige Jesus, at jeg er målet med din rejse." Jeg tror, at han husker det.

Hin skuldabundni tænarin (Matteus 18,21-35)

v21 Tá steig Pætur fram og segði við hann: «Harri, hvussu ofta eigi eg at fyrigeva bróður mínum, tá ið hann syndar móti mær? Um sjeý ferðir?» v22 Jesus sigur við hann: «Eg sigi tær: Ikki um sjeý ferðir, men heldur um sjúti ferðir sjeý ferðir. v23 Tess vegna er himmiríkið at líkna við ein kong, sum vildi halda roknskap við tænarum sínum. v24 Og tá ið hann fór at gera upp, tá varð færdur fram til hansara ein, ið skyldaði honum tíggju túsund talentir. v25 Men tá ið hann einki átti at rinda skuldina við, beyð kongurin at selja hann og konuna og børnini og alt tað, ið hann átti, og at skuldin skuldi verða rindað. v26 Tá legði tænarin seg niður á knæ fyri honum og bønaði hann og segði: «Hav tol við mær, og eg vil rinda tær alt samalt aftur!»

v27 Og harranum at hesum tænarum tóktist hjartaliga synd í honum, og hann gav hann leysan og gav honum skuldina eftir. v28 Men tá ið hesin tænarin fór út aftur, hitti hann ein av lagsmonnum sínum, sum skyldaði honum hundrað denarar; og hann legði hond á hann, tók um kvørkrarnar á honum og segði: «Rinda mær tað, sum tú skyldar!» v29 Tá fell hesin lagsmaður hansara honum til fóta og bønaði hann og segði: «Hav tol við mær, og eg skal rinda tær tað!» v30 Men hann vildi ikki, men fór og kastaði hann í fangahús, inntil hann kundi rinda tað, ið hann skyldaði. v31 Tá ið nú lagsmenn hansara sóu, hvat ið hent var, vórðu teir ógvuliga harmir; og teir komu og søgdu harra sínum frá øllum tilganginum. v32 Tá sendir harri hansara boð eftir honum og sigur við hann: «Tín óndi tænar! Alla hina skuldina gav eg tær eftir, tí at tú baðst meg. v33 Søgdi tað nú ikki eisini tær at vera miskunnsamur ímóti lagsmanni tínum, líka so væl sum eg var miskunnsamur ímóti tær? v34 Og harri hansara varð vreiður og gav hann upp í bøðilshendur, inntil hann kundi fáa rindað aftur alt tað, ið hann skyldaði. v35 Soleiðis skal eisini himmalski faðir mín gera ímóti tykkum, um tit ikki av hjarta fyrigeva ein og hvør bróður sínum.»

Hin burturfarni sonurin (Lukas 15,11-32)

v11 Og hann segði: «Ein maður átti tveir synir. v12 Og hin yngri teirra segði við faðirinn: «Faðir, gev mér tann partin av ognini, sum mær líknast. v13 Og hann býtti góðsið millum teirra. Og ikki mangar dagar eftir hetta savnaði hin yngri sonurin alt saman og fór burtur í eitt fjarlagið land, og har oyddi hann burtur ogn sína í einum óryggiligum levnaði. v14 Men tá ið hann hevði forkomið øllum burtur, kom hørð hungursneyð um hetta sama land, og hann fór at líða neyð. v15 Og hann fór til ein bónda har í landinum og helt seg aftrat honum, og hesin sendi hann út á mark sína at sita hjá svínum. v16 Og hann vildi fegin fylla bók sín av tí dravi, sum svínini ótu; men eingin gav honum nakað. v17 Tá gekk hann í seg sjálfvan og segði: «Hvussu mangir bønarmenn hjá faðir mínum hava ikki yvirflóð av mati, men eg doyggi her í hungri! v18 Eg vil standa upp og fara til faðirs míns og siga við hann: «Faðir, eg havi syndað ímóti himlinum og ímóti tær; v19 ikki eri eg longur verdur at eita sonur tín; lat meg sleppa at vera sum ein av bønarmonnum tínum?» » v20 Og hann reistist og tók at ganga til faðirs síns. Men meðan hann enn var langt burtur, sá faðir hansara hann og tók stórliga synd í honum; og hann kom rennandi og hálsfevndi hann og kysti hann. v21 Men sonurin segði við hann: «Faðir, eg havi syndað ímóti himlinum og ímóti tær; ikki eri eg longur verdur at eita sonur tín.» v22 Men faðirinn segði við húskallar sínar: «Farið eftir teimum bestu klæðunum og latið hann í tey, og setið ring á fingurin á honum og gevið honum skógvar upp á føturnar; v23 og farið eftir gøðingarkálvinum og drepið hann, og latum okkum eta og vera glaðar! v24 Tí at hesin sonur mín var deyður og er livnaður aftur, hann var farin og er fingin aftur.» Og teir tóku at halda sær á gaman. v25 Men hin eldri sonur hansara var úti á markini; og tá ið hann kom heim og nærkaðist húsunum, hoyrði hann spæl og dans. v26 Og hann rópaði ein av húskøllunum til sín og spurdi hann, hvat hetta hevði at týða. v27 Men hann segði við hann: «Bróðir tín er

komin, og faðir tín hefur dripið gøðingarkálvin, av tí at hann hefur fingið hann heilan aftur.» v28 Tá varð hann illur og vildi ikki fara inn. Faðir hansara fór tá út og bað hann. v29 Men hann svaraði og segði við faðirin: «Sí, í so mong ár havi eg nú tænt tær, og havi aldri gjørt ímóti boðum tínum; og mær hefur tú aldri givið so frægt sum eitt smálamb, so at eg kundi fáa mær ein stuttleika saman við vinum mínum! v30 Men tá ið hasin sonur tín er heim aftur komin, sum hefur oytt burtur ognir tínar við skøkjum, nú drepur tú gøðingarkálvin til hansara!» v31 Men hann segði við hann: «Sonur mín, tú ert altíð hjá mær, og alt mítt er títt;v32 men nú áttu vit at hildið okkum at gamni og at verið glaðir, tí at hesin bróðir tín var deyður og er livnaður aftur, var farin og er fingin aftur.»

Tú alfagra land mítt

Orð: Símun av Skarði

Lag: Peter Alberg

Viðmerking: Yrktur 1. februar 1906 í Føgrulíð í Borðoy. Lagið varð skrivað í 1907.
Tjóðsangur føroyinga.

1. Tú alfagra land mítt, mín dýrasta ogn!
á vetri so randhvítt, á sumri við logn,
tú tekur meg at tær so tætt í tín favn.
Tit oyggjar so mætar, Guð signi tað navn,
sum menn tykkum góvu, tá teir tykkum sóu.
Ja, Guð signi Føroyar, mítt land!
2. Hin roðin, sum skínur á sumri í líð, hin ódnin,
sum týnir mangt lív vetrartíð,
og myrkrið, sum fjalir mær bjartasta mál,
og ljósið, sum spælir mær sigur í sál:
alt streingir, ið tóna, sum vága og vóna,
at eg verji Føroyar, mítt land.
3. Eg nígi tí niður í bøn til tín, Guð:
Hin heilagi friður mær falli í lut!
Lat sál mína tváa sær í tíni dýrd!
So torir hon vága – av Gudi væl skírd –
at bera tað merkið,
sum eyðkennir verkið,
ið varðveitir Føroyar, mítt land!

